

Nr 53

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående beskattningen av multinationella företag m. m.

Yrkanden

1) motionerna I: 776 av herr *Dahlén* och II: 917 av fru *Nettelbrandt*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag beträffande de multinationella företagens beskattning — under beaktande av de insatser dessa företag gör i vårt land;

2) motionerna I: 800 av herrarna *Wååg* och *Bertil Petersson* samt II: 926 av herr *Pettersson* i Lund *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en effektivisering av gällande skatteregler i syfte att förhindra skatteflykt hos utländska företag verksamma i Sverige.

Enligt utskottets hemställan i memorial nr 47 har riksdagen beslutat uppskjuta behandlingen av föreliggande motioner till innevarande års höst-session.

Historik m. m.

1916 års riksdag anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning av vissa frågor rörande beskattning av utlänningar. I januari 1917 avlämnades en promemoria i ämnet jämte förslag till författningsändringar. Bland annat föreslogs, att i anvisningarna till inkomstskatteförordningen och bevillningsförordningen skulle införas en bestämmelse av innehåll, att, om en näringsidkare på grund av sina förbindelser med någon, som var ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kunde öva inflytande på företagets ledning och som inte var här i riket skattskyldig för inkomst, som han på grund av sina berörda förbindelser med företaget kunde ha berett sig, till denne försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande, inkomsten av näringsidkarens företag skulle beräknas till det belopp, vartill den kunde antas ha uppgått, om dylika åtgärder inte vidtagits.

I prop. 1918: 238 föreslogs införande av en likartad bestämmelse. Denna antogs med viss ändring av riksdagen. Regeln upphävdes emellertid redan av 1919 års riksdag och hann aldrig tillämpas i praktiken.

Frågan om beskattningen av moder- och dotterföretag upptogs på nytt vid 1920 års riksdag i samband med kommunalskattefrågan. Kungl. Maj:t

föreslog då, att omräkning av näringsidkares inkomst skulle ske under i stort sett samma förutsättningar som enligt det år 1918 antagna stadgandet med den ändringen, att, om omräkning skett, motsvarande jämkning skulle ske i fråga om beräkningen av den inkomst, för vilken den gynnade personen skulle taxeras, och att under vissa villkor omräkning inte fick äga rum i fråga om kooperativ förenings inkomst. Andra särskilda utskottet vid 1920 års riksdag avstyrkte Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del, men då bestämmelser ansågs nödvändiga för att hindra utländska företag att undandra sig stats- eller kommunalskatt i Sverige för dotterföretag här i landet, föreslog utskottet, att riksdagen skulle begära en ny utredning av frågan med särskild hänsyn till beskattningen av utländska dotterföretag i Sverige. Denna hemställan vann riksdagens bifall.

Frågan om moder- och dotterföretags beskattning berördes också i en inom departementet utarbetad promemoria dagtecknad den 5 december 1921 och i betänkande av 1918 års inkomstskattesakkunniga (SOU 1923: 69). Inkomstskattesakkunniga föreslog införande av en bestämmelse av innebörd att, om inkomst av ett näringsföretag på grund av särskilda av näringsidkaren vidtagna åtgärder blivit lägre än den eljest skulle ha blivit och inkomsten i stället tillförts någon, som inte var skattskyldig här i riket för inkomsten, denna skulle beräknas till det belopp, vartill den kunde antas ha uppgått, om sådana åtgärder inte vidtagits.

Inkomstskattesakkunnigas liksom andra av olika kommittéer och sakkunniga framlagda författningsförslag blev föremål för överarbetning av 1924 års skatteberedning. I ett betänkande angående beskattning av inländska juridiska personers inkomst och förmögenhet (SOU 1926: 18) föreslog denna beredning en bestämmelse av innehåll att om en näringsidkare till någon, som var ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kunde öva inflytande på företagens ledning, sålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder och hade, uppenbarligen till följd härav, inkomsten av företaget blivit avsevärt lägre än den eljest skulle ha blivit, inkomsten skulle beräknas till det belopp, vartill den kunde antas ha uppgått, om dylika åtgärder inte vidtagits. Till stöd för förslaget åberopade skatteberedningen bl. a. följande.

»När det finnes ett svenskt dotterbolag till ett utländskt moderbolag, torde det vara rätt vanligt, att, för undvikande av beskattning i Sverige, priserna på de av dotterbolaget från moderbolaget inköpta eller till detsamma försålda varorna sättas så, att dotterbolaget redovisar ingen eller ringa vinst. I enlighet med de synpunkter, som anlagts i fråga om svenska moder- och dotterbolag, låge det då närmast till hands att här i Sverige beskatta det utländska bolaget för den vinst, som genom den onormala prissättningen tillförts detsamma. Detta torde dock i regel visa sig omöjligt.

Naturligtvis kan man här taxera det utländska bolaget, men därmed är icke mycket vunnet, ty bolaget skulle, på sätt i liknande fall flerfaldiga gånger hänt, vägra att godvilligt betala skatten, och man har icke några tvångsmedel för skattens uttagande utom för det sällsynta fall, att det utländska bolaget har egendom i Sverige. Enda möjligheten synes därför vara att verkställa en omräkning av det svenska bolagets inkomst och alltså beskatta detta för den till det utländska bolaget överförda vinsten. I de fall, då det utländska bolaget är här i Sverige skattskyldigt för den överförda vinsten — — — bör en omräkning tydligen icke äga rum.

Skatteberedningens förslag låg i det väsentliga till grund för den bestämmelse som kom att inflyta i 43 § i 1928 års KL. Av bestämmelsens avfattning liksom av ett särskilt uttalande under förarbetena framgår att en restriktiv tillämpning av författningsrummet varit åsyftad.

I ett år 1962 avgivet betänkande Internationella skattefrågor (SOU 1962: 59) föreslog dubbelbeskattningssakkunniga en ändrad lydelse av 43 § KL. De sakkunniga konstaterade, att bestämmelsen i denna paragraf utgjorde en direkt motsvarighet till dubbelbeskattningsavtalens regler i fråga om inkomstöverflyttningar mellan integrerade företag. Den nuvarande bestämmelsen hade emellertid en mera restriktiv utformning än avtalsreglerna och inskränkte därmed för Sveriges vidkommande dessas räckvidd. Enligt 43 § krävdes nämligen för att där åsyftade transaktioner — onormal prissättning, för höga eller för låga räntor etc. — skulle föranleda omräkning av inkomsten, att denna blivit avsevärt lägre än den eljest skulle ha blivit. Detta krav innebar, att även ganska betydande avvikelser från det verkliga resultatet av rörelsen kunde passera, medan däremot skattemyndigheterna i de länder, med vilka dubbelbeskattningsavtalen slutits, i regel inte var underkastade motsvarande begränsningar utan fullt ut kunde utnyttja de befogenheter avtalen inrymde. De sakkunniga föreslog, att ordet »avsevärt» skulle utgå ur lagtexten och att paragrafen och dess anvisningar i övrigt underkastades vissa jämkningar i syfte att närmare anpassa texten till den internationellt vedertagna. Härigenom skulle även bli klarlagt, att bestämmelserna avsåg icke blott inkomstöverföringar från svenska dotterbolag till utländska moderbolag utan även sådana överföringar från svenska moderbolag till utländska dotterbolag. De sakkunniga tillade, att en betydelsefull begränsning alltjämt låg däri, att myndigheterna skulle göra sannolikt, att det förelåg en annan prissättning än den i allmänhet gällande eller eljest en avvikelse från vad som var brukligt i affärsförbindelser mellan fristående företag.

Skatteutredningen angående ackumulerad inkomst som enligt sitt uppdrag hade att verkställa en översyn av bl. a. den skatterättsliga behandlingen av koncernbidrag föreslog i sitt betänkande Koncernbidrag m. m. (SOU 1964: 29) att 43 § KL skulle ändras i enlighet med dubbelbeskattningssakkunnigas förslag. Utredningen framhöll därvid bl. a.

Även enligt utredningens mening finnes fog för att bestämmelserna bringas i bättre överensstämmelse med de regler, som intagits i åtskilliga dubbelbeskattningsavtal. Om den vinstöverflyttning, som via prissättningen sker till utlandet, inte anses godtagbar från fiskal synpunkt, bör det i princip vara samma bedömning, oavsett om vinstöverföringen sker till ett utländskt moderbolag eller till ett utländskt dotterbolag. Sannolikheten för att fråga är om vinstdisposition är dock större, när ett svenskt dotterbolag betalar överpriser till ett utländskt moderbolag för varor och tjänster från moderbolaget än när ett svenskt moderbolag i affärer med ett utländskt dotterbolag tillämpar priser som understiger dem, som erhålles vid affärer med utomstående företag. Den låga prissättningen kan vara nödvändig för att möjliggöra för dotterföretaget att bygga upp en marknad i utlandet, och dotterbolaget redovisar kanske trots de låga inköpspriserna inte några vinster. Detta gäller framför allt under uppbyggnadsskedet. I den mån den låga prissättningen är nödvändig för att ge dotterbolaget täckning för dess löpande kostnader, kan någon erinran mot prissättningen inte göras. Moderbolaget skulle haft samma kostnader, om försäljningen skett utan dotterföretaget såsom mellanhand. Utredningen har därför övervägt möjligheten att behålla uttrycket »avsevärt» i 43 §, såvitt gäller affärer med utländskt dotterföretag, men har icke velat föreslå en sådan utformning av bestämmelserna. Även om en låg prissättning vid affärer med utländska dotterbolag i vissa fall måste godtagas vid inkomsttaxeringen, torde dock några berättigade invändningar knappast kunna göras mot regler avsedda att förhindra skattemässiga vinstöverföringar via prissättningen. Det kan inte vara befogat, att svenska företag t. ex. skall kunna finansiera sina dotterbolags investeringar i anläggningstillgångar i utlandet genom överföring av obeskattade vinstmedel.

Bestämmelsen i 43 § synes därför i princip kunna utformas enligt dubbelbeskattnings-sakkunnigas förslag. Borttagandet av ordet »avsevärt» innebär inte, att en låg prissättning gentemot ett utländskt dotterbolag skulle vara utesluten. Den låga prissättningen behöver inte innebära att moderbolagets inkomst blivit lägre än den eljest skulle ha blivit. Vinsten skulle kanske ha blivit lika låg, om försäljningen skett utan dotterbolaget som mellanhand. Då det, som dubbelbeskattnings-sakkunniga påpekat, ankommer på beskattningssmyndigheterna att göra sannolikt, att prissättningen innebär en obehörig vinstöverföring, torde någon risk knappast föreligga för att en prissättning, som är motiverad av moderbolagets eller dotterbolagets speciella förhållanden, skulle underkännas.

Den föreslagna ändringen av 43 § KL antogs av 1965 års riksdag (prop. 1965: 126; BeU 1965: 43) och tillämpades fr. o. m. 1966 års taxering.

Motionerna

I: 776 och II: 917

Multinationella företag är i och för sig ingen ny företeelse — redan i början av seklet förekom bl. a. tyska och engelska företag som var förgrenade till ett stort antal länder. Genom modern datateknik och snabba kommunikationer har helt nya förutsättningar skapats för centralt ledda jätteföretag, vilkas verksamhet är utspridd i en rad olika länder. Genom

den centrala styrningen kan man utnyttja den internationella driftens fördelar, producera där det är billigast och sälja där det är mest lönande. Dessa företag utgör värdefulla inslag i vårt lands näringsliv både genom de arbetstillfällen de skapar och det betydelsefulla tekniska kunnande som tillförs vårt land.

De multinationella företagen skapar emellertid nya problem för politiken, vilka också med allt större intensitet diskuterats i Europa.

Ett speciellt sådant problem utgör dessa företags beskattning. En del företag anser att de vinster som görs i respektive länder också skall uppges till beskattning där och på ett riktigt sätt representera företagets aktivitet i de olika verksamhetsländerna. Andra företag synes däremot utnyttja möjligheten att redovisa sin vinst i länder där skattesatserna är låga. Detta sker genom ett system med prestationsöverföringar, internpriser, royalties som betalas till moderbolaget eller räntebetalningar på »lån» till moderbolaget, vilket således reducerar den deklarerade vinsten. Det är mycket svårt att få ett siffermässigt grepp om omfattningen av denna form av skatteflykt från Sverige. Vissa överslagsberäkningar tyder dock på att det kan röra sig om betydande belopp. Frågan om de multinationella företagens beskattning i Sverige bör därför skyndsamt utredas. Det borde finnas möjligheter att finna en lösning som på lämpligt sätt avväger dels vårt önskemål att ha dem verksamma i vårt land, dels de skattemässiga frågorna. Om andra vägar inte visar sig effektiva kan schablontaxering övervägas. Hänsyn måste därvid också tas till utländsk skattelagstiftning.

I: 800 och II: 926

Ett resultat av den tekniska och ekonomiska utvecklingen under efterkrigstiden har varit en ökande internationalisering av industriella företag. För Sveriges del innebär detta att vi har att räkna med en allt större andel utlandsägda företag inom vårt näringsliv, medan svenska företag på motsvarande sätt kan antas komma att expandera på utländska marknader.

Mot denna bakgrund framstår det som alltmera angeläget att bl. a. frågan om utländska företags beskattning blir föremål för skärpt uppmärksamhet från svenska skattemyndigheters sida. En koncern med verksamhet i flera länder har nämligen betydande möjligheter att med användande av olika tillvägagångssätt kunna redovisa överskottet av sin totala verksamhet i sådana länder där beskattningen är mest gynnsam för företaget, alldeles oavsett var överskottet i själva verket har uppkommit. Speciellt gäller detta för sådana internationella koncerner, som är vertikalt integrerade och där om-disponeringar av koncernvinster kan göras genom att variera de interna avräkningspriserna mellan producerande och försäljande bolag i olika länder. Men även andra möjligheter till skattefritt överförande av vinster existerar inom internationella koncerner. Det kan bl. a. ske genom medvetna över- eller underdebiteringar av räntor på interna lån, kostnader för administrativ ser-

vice och licensavtal samt för frakt på egna fartyg o. s. v. Problemställningen kan illustreras genom några siffror från oljedistributionsbranschen i Sverige, där de utländska dotterbolagen under en följd av år har redovisat en extremt låg skattepliktig vinst i förhållande till sin stora försäljning. En summering av fyra oljebolags resultatredovisning för år 1967 visar att Svenska Shell, Svenska Esso, Svenska BP och Svenska Gulf det året tillsammans hade en omsättning i Sverige — omsättningsskatten borträknad — på 2 367 milj. kr. På denna omsättning redovisade man en sammanlagd nettovinst av 0,7 milj. kr. och betalade i svenska bolagsskatter 2,1 milj. kr. d. v. s. mindre än en promille av omsättningen.

Det kan vidare anföras att koncentrationsutredningen i sin kartläggning av oljedistributionsbranschen i Sverige redovisar en undersökning av oljebolagens resultat för åren 1959—1961. Det visar sig där att de svenskägda oljebolagen dessa år har bokföringsmässiga nettovinster på i genomsnitt ett par miljoner per år, medan de stora utländska dotterbolagen uppvisar betydande förluster. Efter analys av oljebolagens kostnader och intäkter konstaterar emellertid utredningen att »det förefaller uppenbart att olikheterna i rörelse-resultat mellan svenska och utländska företag inte avspeglar reella lönsamhetskillnader. De får i stället ses som rent bokföringsmässiga resultat av ett artificiellt avräkningssystem».

Koncentrationsutredningen gör också ett försök till en mera realistisk kalkyl över lönsamhetsläget på den svenska oljemarknaden än vad de utländska dotterbolagens bokslutssiffror redovisar. Resultatet redovisas i följande tabell (SOU 1966: 21 s. 65)

De utländska oljeföretagens rörelseresultat i Sverige (milj. kr.)

	Bokförings- mässigt resultat	Beräknat resultat i milj. kr.	i % av intäkter
1959	— 65	+ 55	4,5
1960	— 100	+ 50	3,5
1961	— 115	+ 65	4,5

För att komma till rätta med dylika skatteflyktstransaktioner finns 43 § i kommunalskattelagen, som stadgar att om den skattepliktiga vinsten hos ett företag genom olika transaktioner blivit mindre än den annars skulle ha blivit, denna skall beräknas till det belopp »vartill den kan antagas hava uppgått, därest dylika åtgärder icke vidtagits».

Det är emellertid ett omvittnat faktum att denna skatteparagraf visat sig alltför ineffektiv gentemot sådana utländska företag i Sverige som velat hålla nere skattebeloppen genom olika skatteflyktstransaktioner. Redan i anvisningarna till KL framhålls f. ö. att paragrafen erhållit en sådan avfattning att stor varsamhet måste iakttagas vid dess tillämpning. Svårigheterna att tillämpa 43 § förstärks också av att kravet på en mycket strikt bevisföring

har ålagts skattemyndigheterna på ett område, där en skälighetsbedömning ofta blir det enda rimliga.

Ett mått på skatteflyktsparagrafens ineffektivitet är att man varken hos mellankommunala prövningsnämnden eller hos riksskattenämnden har ansett att man på basis av nuvarande skattelag kan inskrida mot de exceptionellt låga vinster som oljebolagens svenska dotterbolag har redovisat under en följd av år.

Man har i olika sammanhang sökt göra en beräkning av omfattningen av de internationella bolagens skatteflykt i Sverige. Dessa beräkningar tyder på att det i nuläget rör sig om mistade skatteintäkter för stat och kommun på ett par hundra milj. kr. om året. Det är alltså inga små summor det är fråga om. Man har dessutom anledning att anta att detta belopp kommer att stiga, allteftersom den multinationella företagssektorn expanderar, om inte åtgärder vidtas för att effektivisera skattelagstiftningen på denna punkt.

Detta kan ske genom att skattemyndigheterna ges möjlighet att använda sig av skönstaxering eller en schablontaxering av koncerner, som är verk samma i flera länder, när det är uppenbart — med hänsyn till övriga omständigheter — att den svenska koncern delen redovisar en alltför låg skattepliktig vinst. På så sätt skulle en bättre skatterättvisa kunna uppnås dels gentemot samtliga skattebetalare och dels gentemot de svenska och utländska företag med vilka man konkurrerar och som lojalt följer principen att betala skatt där vinst har uppkommit.

Det förtjänar slutligen påpekas att de skatteflyktsproblem som aktualiserats av de multinationella företagens kraftiga expansion alltmer börjat uppmärksammas av andra länder. Det gäller bl. a. Västtyskland, där upptaxeringar av utländska dotterbolag i förekommande fall görs till vad som är att betrakta som en normal företagsvinst. Också i USA har skattemyndigheterna under senare år gått till attack mot det missbruk som man kunnat konstatera på detta område.

Hur reglerna för skönstaxering av internationellt verksamma storföretag skall utformas, när det är uppenbart att den redovisade vinsten i Sverige med hänsyn till olika omständigheter är alltför lågt redovisad, får självfallet närmare utformas inom finansdepartementet. Härvidlag bör existerande skattelagstiftning och praxis i Västtyskland, USA och eventuellt andra länder kunna ge ett visst underlag.

På sikt vore det önskvärt om man åtminstone inom OECD-området kunde komma överens om utarbetandet av vissa schablonregler i sådana här fall av skatteflykt hos internationellt verksamma storföretag.

Utskottet

De förevarande motionerna tar upp frågan om de multinationella företagens beskattning. I motionerna I: 776 och II: 917 begärs sålunda förslag till bestämmelser angående sådana företags beskattning i Sverige och i

motionerna I: 800 och II: 926 yrkas en effektivisering av skattereglerna i syfte att förhindra skatteflykt hos utländska företag verksamma här i landet.

Den svenska företagsbeskattningen bygger på principen att varje näringsidkare, vare sig denne är en fysisk eller en juridisk person, skall beskattas för sin inkomst av verksamheten. Så länge företaget framstår som självständigt i förhållande till andra företag, kan inkomsten normalt beräknas på grundval av den i företagets räkenskaper redovisade vinsten. Råder däremot intressegemenskap mellan två företag kan mellan dem ha skett en vinstöverföring som inte skulle ha kommit till stånd, om fråga varit om av varandra oberoende företag.

För att motverka oskäliga vinstöverflyttningar till utlandet har i 43 § kommunalskattelagen meddelats särskilda bestämmelser, som enligt 2 § första stycket förordningen om statlig inkomstskatt är tillämpliga även vid den statliga taxeringen och som innebär att svenska skattemyndigheter har möjlighet att verkställa en omräkning av den i Sverige skattepliktiga inkomsten. Som förutsättning för att sådan omräkning skall få ske gäller att mellan näringsidkare avtalats ekonomiska villkor som avviker från vad som skulle ha avtalats mellan två av varandra oberoende näringsidkare och att inkomsten därigenom blivit lägre än den eljest skulle ha blivit. Dessutom förutsätts att den som tillförts inkomsten inte är skattskyldig för densamma här i landet. Skäl till omräkning av inkomsten kan föreligga exempelvis då mellan näringsidkare avtalats högre eller lägre inköps- eller försäljningspris än de i allmänhet gällande, oskäligt hög eller låg ränta på lån eller exceptionella ersättningar för gjorda tjänster. För att en omräkning skall få ske krävs att skattemyndigheten kan göra sannolikt att det föreligger en annan prissättning än den i allmänhet gällande eller eljest en avvikelse från vad som är brukligt i affärsförbindelser mellan fristående företag. Omräkningsbestämmelserna gäller vinstöverflyttningar såväl mellan svenska dotterbolag och utländska moderbolag som mellan svenska moderbolag och utländska dotterbolag. Enligt anvisningarna till 43 § kommunalskattelagen bör dock vid bedömningen av prissättningen mellan svenskt moderbolag och utländskt dotterbolag iakttas särskild försiktighet med hänsyn till de av affärsmässiga skäl betingade omständigheter som kan påverka prissättningen i sådana fall.

Genom de nu berörda bestämmelserna om vinstöverföring till utlandet, vilka antagits av 1965 års riksdag och tillämpats fr. o. m. 1966 års taxering, har de interna svenska skattereglerna i huvudsak anpassats till vad som gäller enligt flertalet av Sverige ingångna dubbelbeskattningsavtal.

Den tekniska och ekonomiska utvecklingen under efterkrigstiden har medfört en starkt ökande internationalisering av industriföretagen. Den svenska ekonomin har blivit alltmer beroende av utomlands etablerade svenska företag, och utländska företag har i växande omfattning börjat

etablera sig på den svenska marknaden i konkurrens med svenska företag.

Industrins internationalisering har otvivelaktigt medfört fördelar från flera synpunkter. Den innebär emellertid också problem vilka under senare tid livligt debatterats här och i utlandet. Det har bl. a. gjorts gällande att den multinationella verksamheten numera nått en sådan omfattning att en styrning av densamma är nödvändig, om inte de enskilda staterna — framför allt de mindre — skall mista sina möjligheter att föra en någorlunda självständig ekonomisk politik.

En från nationell och inte minst svensk synpunkt betydelsefull fråga i sammanhanget gäller beskattningen. Som framgår av det föregående har svenska skattemyndigheter vissa möjligheter att motverka obehöriga vinstöverföringar till utlandet.

Svårigheten att generellt bedöma när ekonomiska villkor skall anses avvika från vad som normalt borde ha avtalats mellan av varandra oberoende näringsidkare har emellertid medfört att bestämmelserna kommit att få en i praktiken mycket begränsad betydelse. Det torde nämligen i regel inte vara möjligt för beskattningsmyndigheterna att utan omfattande utredningar och utan erforderlig insyn i företagets verksamhet visa att de mellan parterna avtalade villkoren avviker från vad som i de enskilda fallen kan anses vara affärsmässigt betingat.

Enligt utskottets mening är det angeläget att utländska dotterbolag i Sverige — liksom svenska dotterbolag utomlands — redovisar en vinst i verksamhetslandet som står i rimlig proportion till omfattningen av företagets verksamhet och konkurrensläget i respektive länder. Utskottet har vid behandlingen av de förevarande motionerna haft tillgång till uppgifter rörande de belopp som dotterbolag till vissa mera betydande utländska företag uppgivit till beskattning här i riket under åren 1961—1970. Av dessa uppgifter framgår att flertalet utländska företag betalar svensk skatt i proportion till omfattningen av företagets verksamhet här i landet. Utskottet har emellertid också uppmärksammat att några företag — däribland utländska oljebolag — trots en mycket betydande omsättning inte på flera år uppgivit någon till statlig inkomstskatt skattepliktig inkomst i Sverige eller en inkomst som är obetydlig i förhållande till den redovisade omsättningen. Det kan enligt utskottets uppfattning inte uteslutas att i berörda fall förekommit obehöriga vinstöverföringar till utlandet eller att eljest åtgärder vidtagits i syfte att nå inte avsedda fördelar vid den svenska beskattningen. Till förekommande härav synes en skärpning av gällande bestämmelser påkallad.

Mot bakgrunden härav och av vad tidigare anförts anser utskottet sig böra förorda en utredning om de multinationella företagens beskattning. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att OECD f. n. utför vissa förberedande undersökningar angående de multinationella företagen och avser att på dagordningen ta upp ett studium av företagsbeskattningens internationella

verkningar, bl. a. skattebehandlingen av multinationella företag. Inom finansdepartementet undersöks f. n. möjligheterna att förbättra det svenska regelsystemet beträffande taxering av de multinationella företagen, såväl de utländska företagen här i landet som svenska företag med dotterföretag utomlands.

I juni i år tillsattes en företagsbeskattningskommitté med ett mycket omfattande och därför sannolikt tidskrävande utredningsuppdrag. Även om de för denna utredning utfärdade direktiven kan anses omfatta även de multinationella företagens beskattning anser utskottet, med hänsyn bl. a. till den betydelse utskottet tillmäter den aktuella frågan och till att utredningen bör bedrivas skyndsamt, att översynen av de multinationella företagens beskattning bör ske inom ramen för en särskild utredning.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

A) med anledning av motionerna I: 776 och II: 917 samt I: 800 och II: 926 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning angående de multinationella företagens beskattning;

B) avslår

1) motionerna I: 776 och II: 917,

2) motionerna I: 800 och II: 926,

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt.

Stockholm den 20 oktober 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Tage Johansson* (s), Wirmark (s), Gösta Jacobsson (m), Paul Jansson (s), Karl Pettersson* (m) och Johan Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Brandt (s), Engkvist (s), Vigelsbo (cp), Kristenson (s), Carlstein (s), Nyström* (s), Larsson i Umeå (fp), Enarsson (m), Sundkvist (cp) och Leander (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.